NUMMER 2084/2085 24 NOVEMBER 1945 41e Jaargang, No. 17/18

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING

Redactie-Commissie: Dr. C. A. Lobry de Bruyn, voorzitter, Dr. T. van der Linden, secretaris, Ir. J. G. Hoogland, Prof. Dr. J. A. A. Ketelaar, Prof. Dr. Jan Smit en Prof. Dr. J. P. Wibaut.

Verantwoordelijk Redacteur: Dr. T. VAN DER LINDEN, Amsterdam, tel. 26282.
Redactiebureau: Amsterdam-Z., Amsteldijk 87, telefoon 26282.

N.V. D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam-C., O.Z. Voorburgwal 115, telefoon 48695, postrekening 39514.

Mededeeling van het Algemeen Bestuur.

In Maart 1944 werd Prof. Dr. Ernest Cohen te Utrecht, eerelid en oud-voorzitter der Nederlandsche Chemische Vereeniging, door de bezetters gearresteerd en naar Duitschland gevoerd. Sindsdien is niets meer van hem vernomen. Stappen door het Algemeen Bestuur terzake genomen hebben geen resultaat opgeleverd. Het eenige meer positieve bericht, dat ons heeft bereikt, is vervat in een antwoord van het Zweedsche Gezantschap te Berlijn, dat op ons verzoek zich tot de Duitsche autoriteiten had gewend om inlichtingen over het lot van Prof. Cohen. Het luidde, dat Prof. Cohen op grond van een mededeeling der betrokken instanties inmiddels zou zijn overleden. Dit bericht werd hier te lande ontvangen in Januari 1945. Nu zoovele maanden na de capitulatie van Duitschland zijn verloopen zonder dat eenig bericht is ingekomen, heeft het Algemeen Bestuur met de nabestaanden alle hoop op een nog in leven zijn van Prof. Cohen laten varen en meent het den tijd gekomen de leden der Vereeniging van dit wel zeker overlijden in kennis te moeten stellen. De deelneming van het Algemeen Bestuur en van de leden der Vereeniging gaat uit naar Mevrouw Cohen—de Meester en verdere nabestaanden. Hun verlies is groot. De Nederlandsche Chemische Vereeniging verliest in hem een harer meest verdienstelijke, vooraanstaande leden. De naam van hem, die de eerste voorzitter der Vereeniging was, die na verloop van tijd nogmaals het voorzitterschap bekleedde en in tal van andere functies, zoowel in binnen- als buitenland, zijn groote gaven in dienst der Vereeniging stelde, zal in dankbare herinnering in de annalen der Nederlandsche Chemische Vereeniging bewaard blijven.

Wij mogen met dit korte woord volstaan. Door Prof. Dr. H. R. Kruyt zal in een der volgende Chem. Weekbladen een meer uitvoerig In Memoriam aan wijlen Prof. Cohen worden gewijd.

Het Algemeen Bestuur,
J. ALINGH PRINS, voorzitter.
T. VAN DER LINDEN, secretaris.

INHOUD: Mededeeling van het Algemeen Bestuur. — Mededeelingen van het Secretariaat. — Wintervergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Koninklijke Academie van Wetenschappen. — Register op het Recueil 1944. — Agenda van Vergaderingen. — Examens voor Analyst. Examenprogramma. — Materiaallaborantsexamen tweede gedeelte. — Oproep tot aanmelding voor het Analystexamen eerste gedeelte, het vereenvoudigd Analystexamen eerste gedeelte en het Materiaallaborantsexamen eerste gedeelte in 1946. — Examen algemeene ontwikkeling. — Oproep tot aanmelding voor het aanvullende klinische analystexamen en het klinische analystexamen tweede gedeelte. — Geschenk van het Zweedsche Academische Hulpcomité. — Onderlinge hulpverleening van wetenschappelijke laboratoria. — Aangeboden betrekkingen. — Gevraagde betrekkingen. — O. F. Uffelie, ap., Dilituurzuur als microchemisch reagens op alkaloiden. — Dr. Th. Brouwer, Laboratoriummededeeling. Een apparaat voor chromatografische adsorptie. — Boekaankondigingen. — Mededeeling van de Redactiecommissie. — Chemische Kringen. — Personalia. — Ontvangen boeken. — Efficiencydagen 1945. — Nederlandsche Natuurkundige Vereeniging. — Uit het buitenland ontvangen overdrukken. — Vervanging van door oorlogsmolest verloren gegane boeken. — Vraag en Aanbod. — Ingezonden. — Correspondentie.

MEDEDEELINGEN VAN HET SECRETARIAAT DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING

(Amsteldijk 87, Amsterdam-Z., telefoon 26282, postrekening 7680).

Omstreeks 22 April 1945 is op 44-jarigen leeftijd van uitputting door ondervoeding in een kamp te Tjimahi overleden Dr. R. van Strik, lid der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Candidaat-leden per 1 Januari 1946.

14: Cochius (Ir. F. M. G.), Overveen, Prins Hendriklaan 124; voorgesteld door Dr. J. P. W. A. van Braam Houckgeest en Ir. J. J. Leendertse, beiden te Overveen.

15: Hoyer—van de Kleinemulder (Mevrouw Ir. M. E.), Groningen, Jan Lutmastraat 5; voorgesteld door de dames Ir. N. E. Hartmans te Voorburg en Ir. A. C. W. C. Bot te Delft.

16: Kassenaar (A. A. H.), chem. cand., Utrecht, Justus van Effenstraat 7; voorgesteld door Dr. J. Ruttink en Dr. W. L. C. Veer, beiden te Oss.

17: Klamer (K.), chem. cand., Amsterdam-Z., Baarsstraat 20 II; voorgesteld door Dr. E. van Dalen en Dr. W. Th. Nauta, beiden te Amsterdam.

18: Kuyper (Ir. J. R.), Soest, Hartmanslaan 1, bedrijfsingenieur bij de Ned. Fotogr. Ind. N.V.; voorgesteld door Drs. M. P. Sillevis en Dr. E. W. Hellendoorn, beiden te Soest.

19: Niks (Ir. A.), Geleen, Mauritslaan 28; ing. b. d. Staatsmijnen in Limburg; voorgesteld door Dr. G. Hallie en Dr. D. W. van Krevelen, beiden te Geleen.

20: Nivard (R. J. F.), chem. cand., Rotterdam (W.), Beukels-

rijk 152b; voorgesteld door mejuffrouw Dra. A. C. B. Dekking en Dr. C. J. F. Böttcher, beiden te Leiden.

21: Jelgersma (Mejuffrouw H. A.), chem. stud., Oegstgeest, Endegeesterlaan 1;

22: Tussenbroek (Mejuffrouw P. J. van), chem. stud., Leiden, Gabriel Metsustraat 3; beiden voorgesteld door Dr. J. van Alphen te Leiden en Drs. P. van der Burg te Oegstgeest.

23: Kleikamp (Drs. J. H. B.), Groningen, van Speykstr. 19 A;

24: Witte (Drs. A. H.), Groningen, Hureweg 20, assistent bij de Pharmacie a. d. Rijks-Universiteit; beiden voorgesteld door Drs. J. S. Faber en Dr. K. M. Dijkema, beiden te Groningen.

25: Hey (J. W.), chem. cand., Amsterdam-Z., G. van der Veenstraat 70 I; voorgesteld door Dr. H. Gerding en Drs. H. van Brederode, beiden te Amsterdam.

De Secretaris is in den regel dagelijks op het Bureau der Vereeniging te spreken. Het Bureau is in den regel geopend van 9.30—12.30 u. en van 14.00—16.30 u., des Zaterdags van 9.30—12.00 u.

Dr. T. VAN DER LINDEN.
Amsterdam, telefoon 26282.

Wintervergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Het ligt in het voornemen op Donderdag 20 of Vrijdag 21 December a.s. de wintervergadering 1946 in het Laboratorium voor Algemeene en anorganische scheikunde te Amsterdam te houden. Des morgens zal dan een algemeene huishoudelijke vergadering en des middags een voordracht over een onderwerp, dat de algemeene belangstelling kan trekken, plaats vinden. Het ligt in het algemeen niet in de bedoeling, dat Sectievergaderingen zullen worden georganiseerd anders dan voor het afhandelen van huishoudelijke onderwerpen. De ochtendvergadering zal om 10 uur of half elf aanvangen, de middagvergadering om half drie. Het volledige programma zal worden opgenomen in het Weekblad van 8 December a.s.

Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen.

Motie,

met algemeene stemmen aangenomen in de vergadering der Afdeeling Natuurkunde van de Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen van 27 October 1945.

De Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, Afdeeling Natuurkunde, stelt vast:

1. dat als vrucht van de natuurwetenschap de intra-atomaire energie een voor de samenleving toegankelijke energiebron geworden is,
2. dat daardoor verstrekkende mogelijkheden geopend zijn voor een betere wereldeconomie,
3. dat deze ontdekking echter aanvankelijk geleid heeft tot de atoombom, die afschrikwekkende vernietigingsmogelijkheden in zich sluit,
4. dat de wereld der wetenschap, die deze mogelijkheden geopend heeft, zich bewust is van de verantwoordelijkheid, die zij daarvoor draagt,
5. dat geheimhouding van de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek onaanvaardbaar is voor de ontwikkeling der wetenschap en de daarmede samenhangende ontplooiing van mogelijkheden op het gebied van volkswelvaart en volksgezondheid,

doet een beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel van regeeringen en wetenschapsorganisaties om gezamenlijk er naar te streven, dat de vruchten van het wetenschappelijk onderzoek uitsluitend ten goede zullen komen aan de volkskracht en geen bedreiging daarvoor zullen worden,

spreekt den wensch uit, dat zulks zal worden bevorderd, indien inderdaad mannen van wetenschap duurzaam, in het desbetreffende overleg zullen worden betrokken,

verzoekt alle zusterinstellingen in andere landen deze motie te willen ondersteunen, opdat de geheele wetenschappelijke wereld uiting geve aan haar wensch rechtstreeks medeverantwoordelijkheid te dragen voor de uitkomsten der wetenschap en haar kunnen en kennen ter beschikking te stellen om de toepassingen der wetenschap uit te bouwen tot voor de menschheid zegenrijke resultaten.

Register op het Recueil 1944.

Het register, behoorende bij band 63 (jaargang 1944) van het Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas wordt in het dezer dagen verschijnende September-Octobernummer 1945 ingelegd.

Diegenen, die in 1944 niet op het Recueil geabonneerd waren en dus met dit register niets kunnen aanvangen, verzoeken wij zoo vriendelijk te zijn, dit aan het Redactiebureau, Amsteldijk 87, te zenden.

Agenda van Vergaderingen.

24 November.		Ned. Natuurk. Ver. Wetenschappelijke Vergadering te Amsterdam. Zie Chem. Weekblad, pg. 86.
29-30	„	Efficiency-dagen 1945 te Amsterdam. Zie Chem. Weekblad, pg. 106.
15 December.		Ned. Natuurk. Ver. Wetenschappelijke vergadering en Röntgenherdenking te Delft. Zie Chem. Weekblad, pg. 106.
17	„	Arnhemsche Chem. Kring. Zie Chem. Weekblad, pg. 104.

Examens voor Analyst.

Examenprogramma.

De nieuwe herziene druk van dit programma is verschenen. De voornaamste wijzigingen en aanvullingen, vergeleken met den vorigen druk, zijn, kort samengevat, de volgende:

Aan de vakken voor het examen algemeene ontwikkeling is als examenvak de vlakke meetkunde toegevoegd. Zie hieromtrent het Chem. Weekblad van 13 Oct. j.l.

De omschrijving van de eischen voor natuurkunde en scheikunde voor het analystexamen eerste gedeelte is in overleg met de opleiders voor dit examen opnieuw bewerkt, waarbij eenerzijds eenige eischen zijn komen te vervallen, anderzijds eenige nieuwe eischen zijn toegevoegd. Aan de lijst der stoffen, die voor het vak Warenkennis moeten worden gekend, is een drietal stoffen toegevoegd. Ook is in de omschrijving der algemeene practisch-analytische bewerkingen eenige wijziging gekomen, waardoor deze niet meer gelijk is aan die voor het materiaallaborantsexamen eerste gedeelte.

Opgenomen zijn de eischen voor een vereenvoudigd analystexamen eerste gedeelte. Zie hieromtrent het Chem. Weekblad van 13 October j.l.

Bij de omschrijving van de eischen voor diploma II A is opgenomen, dat de candidaat begrip dient te hebben van de nauwkeurigheid van zijn uitkomsten (weegfout, druppelfout, enz.) en in het algemeen ervaren moet zijn in de voorschriften, voorkomende in de normaalbladen, voor zoover deze onder de desbetreffende examenrubrieken zijn opgegeven.

Van rubriek 8b, Voederstoffen (microscopisch onderzoek) is een nieuwe, uitvoeriger omschrijving gegeven en deze groep is tot een geheele groep verklaard. Zie hieromtrent Circulaire No. 7 van September 1944.

De examenduur van groep 28 Technische microbiologie is van twee op drie dagen gebracht.

Tenslotte zijn opgenomen de eischen voor het examen voor Botanisch Analyst, aanvullend en tweede gedeelte, zooals omschreven in het Chem. Weekblad van 27 October j.l.

Na ontvangst van *f* 0.35 op de postgirorekening 173900 ten name van de Centrale Commissie voor het Analystexamen der Nederlandsche Chemische Vereeniging te Amsterdam wordt een exemplaar van dit programma toegezonden. Op het girostrookje vermelde men: Programma Analystexamen.

* * *

Materiaallaborantsexamen tweede gedeelte.

Wijziging in de omschrijving der eischen, betreffende de Hoofdgroep Hout.

In regel 13 en 14 van onder op blz. 31 van het Examenprogramma II wordt achter „herkenning op het oog" toegevoegd:

„(voor zoover noodig aangevuld door gebruik van de loupe)"

Regel 4 van boven op blz. 32 wordt gelezen:

„Het maken van een topografische schets van een verstrekt monster".

Oproep tot aanmelding voor het Analystexamen eerste gedeelte, het vereenvoudigd Analystexamen eerste gedeelte en het materiaallaborantsexamen eerste gedeelte in 1946.

Aanmeldingen voor de in hoofde genoemde examens worden *zoo spoedig mogelijk* en tot uiterlijk 7 Januari a.s. ingewacht bij het Secretariaat van de Centrale Commissie voor het Analystexamen, p.a. Ned. Chem. Vereeniging, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z.

De aangiften voor de examens moeten geschieden op *formulieren*, welke op aanvraag worden toegezonden.

Op deze formulieren moeten onder het hoofd „Opleiding voor het Analystexamen", de namen vermeld worden van al degenen, die den candidaat voor het examen hebben les gegeven. De onderteekening behoeft alleen te geschieden door de opleiders gedurende het laatste jaar.

De aangiften moeten vergezeld gaan van:

1e. Geboortebewijs of uittreksel uit het bevolkingsregister (dit behoeft niet op gezegeld papier).

2e. Verkregen getuigschrift op grond waarvan de candidaat geheel of gedeeltelijk is vrijgesteld van het examen naar de algemeene ontwikkeling.

(Dit laatste stuk dient, behalve de omschrijving van het afgelegde examen (genoten onderwijs) ook de *volledige naam, geboorteplaats en -datum te bevatten.* Het moet zijn onderteekend door den directeur of het hoofd van de bezochte school of vanwege de desbetreffende examencommissie.

In verband met verloren of in het ongereede raken van stukken is het gewenscht afschriften te zenden, die dan „voor copie conform" door den opleider moeten zijn geteekend).

Reeds vroeger afgewezen candidaten, die in het bezit zijn van een namens de Centrale Commissie voor het Analystexamen afgegeven verklaring omtrent geheele of gedeeltelijke vrijstelling van het examen algemeene ontwikkeling, kunnen met inzending dezer verklaring naast het volledige ingevulde formulier volstaan. Zij behoeven geen geboortebewijs of getuigschrift in te zenden, wel zijn zij examengeld verschuldigd.

3e. Postwissel, storting of overschrijving van *f* 12.50 op postrekening 173900 van de Centrale Commissie voor het Analystexamen van de Ned. Chem. Vereeniging te Amsterdam. *Niet* op de postrekening van de Ned. Chem. Vereeniging. Duidelijk vermelden op welk examen de storting betrekking heeft. (Betaling van het examengeld op andere wijze wordt niet toegestaan.)

Deze storting dient te geschieden tusschen 5 en 15 Januari 1946.

Voor het Vereenvoudigd Analystexamen eerste gedeelte dient bovendien overgelegd te worden een of meer verklaringen van werkgevers, waaruit blijkt, dat de candidaat meer dan 6 jaar geregeld als aspirant-analyst is werkzaam geweest.

Voor verdere op de examens betrekking hebbende gegevens wordt, wat de beide analystexamens eerste gedeelte betreft, verwezen naar het Programma (I) voor het door de Nederlandsche Chemische Vereeniging ingestelde examen ter verkrijging van het diploma van Analyst; wat het materiaallaborantsexamen eerste gedeelte betreft, naar het Programma (II) voor het door de Nederlandsche Chemische Vereeniging en den Bond voor Materialenkennis ingestelde examen ter verkrijging van het diploma van Materiaallaborant. Deze worden toegezonden na storting van *f* 0.35 per exemplaar op postgirorekening 173900 van de Centrale Commissie bovengemeld. Op het girostrookje geve men aan, welk der beide programma's men wenscht te ontvangen.

Het schriftelijke examen in de vakken schei- en natuurkunde zal waarschijnlijk plaats hebben in de tweede helft van Februari, terwijl het mondelinge deel en de practische manipulaties zullen worden afgenomen in de maand April.

* * *

Examen algemeene ontwikkeling.

De eischen voor dit examen en de redenen tot vrijstelling er van zijn vermeld in bovengenoemde programma's. Het examen algemeene ontwikkeling wordt slechts afgenomen aan diegenen, die zich tevens voor een der analystexamens eerste gedeelte of het materiaallaborantsexamen eerste gedeelte aanmelden; het zal waarschijnlijk worden afgenomen in de tweede helft van Maart.

De aanmeldingen voor het examen algemeene ontwikkeling kunnen geschieden aan het bovengenoemde adres tot uiterlijk 7 Januari a.s.

Formulieren hiervoor worden op aanvraag toegezonden. Deze aangiften moeten vergezeld gaan van getuigschriften of gewaarmerkte afschriften daarvan, die recht geven op gedeeltelijke vrijstelling van het examen.

De voldoening van het examengeld (*f* 10.— voor het volledige examen alg. ontwikkeling, *f* 5.— voor een tot drie vakken), dient tegelijk met die voor het Analystexamen eerste gedeelte of het Materiaallaborantsexamen eerste gedeelte te geschieden.

De candidaten hebben het recht het afleggen van het Analystexamen eerste gedeelte (ook het vereenvoudigde) of het Materiaallaborantsexamen eerste gedeelte, voor onbepaalden tijd uit te stellen, mits hiervan bij de aanmelding terstond kennis wordt gegeven. Indien van dit recht gebruik gemaakt wordt, is bij afwijzen voor het examen algemeene ontwikkeling bij herhaling slechts voor dit examen opnieuw examengeld verschuldigd.

De mogelijkheid bestaat, dat bij uitzondering en slechts in bijzondere gevallen geheel of gedeeltelijk vrijstelling kan worden verleend van het betalen van examengeld. Slechts indien daartoe door den opleider van den candidaat een met *redenen omkleed verzoek* aan de Centrale Commissie wordt gedaan, kan een verzoek in behandeling worden genomen.

Het Bureau der Centrale Commissie behoudt zich het recht voor om aanmeldingen, die te laat binnenkomen of niet aan de eischen voldoen, ter zijde te leggen, zoodat de desbetreffende candidaten niet worden opgeroepen.

Aan de opleiders wordt in overweging gegeven om de stukken van de door hen opgeleide candidaten te controleeren, alvorens ze aan het Secretariaat van de Commissie [1] *worden opgezonden.*

Ten slotte wordt er de aandacht op gevestigd, dat bij zich terugtrekken voor een der examens, wanneer de oproep tot deelneming aan het examen door het Secretariaat der Commissie is verzonden, terugzending der gestorte examengelden, behalve in geval van ernstige ziekte of duidelijke overmacht, niet in overweging kan worden genomen.

Amsteldijk 87,
Amsterdam-Z.

De Centrale Commissie voor het Analystexamen.

* * *

Oproep tot aanmelding voor het Aanvullende klinische Analystexamen en het klinische Analystexamen tweede gedeelte.

Teneinde hen, die in dit jaar onvoldoende werkgelegenheid hadden gehad om deel te kunnen nemen aan de in Augustus en September afgenomen klinische analystexamens, aanvullend en tweede gedeelte, benevens hen, die eerst in den jongsten tijd het analystexamen eerste gedeelte hebben kunnen afleggen, tegemoet te komen, heeft de Centrale Commissie besloten in Januari en Februari 1946 tegelijk met het afnemen der herexamens de gelegenheid te geven tot het afleggen der in hoofde genoemde examens. Hiervan zijn echter uitgesloten degenen, die bij de laatstgehouden examens voor een jaar werden afgewezen.

Aanmeldingen voor de examens worden *zoo spoedig mogelijk*, doch uiterlijk 20 December a.s., ingewacht bij het Secretariaat der Centrale Commissie voor het Analystexamen, p.a. Ned. Chem. Vereeniging, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z. De aangiften moeten geschieden op *formulieren*, welke op aanvraag worden toegezonden en zoo volledig mogelijk moeten worden ingevuld.

Aangiften voor het *Aanvullende klinische Analystexamen* moeten vergezeld gaan van:

1. het bewijs, dat men het analystexamen eerste gedeelte met gunstig gevolg heeft afgelegd;
2. een verklaring omtrent den duur der practische opleiding, onderteekend door de(n)gene(n), onder wier (wiens) onmiddellijke leiding de candidaat gewerkt heeft;
3. postwissel, storting of overschrijving van een bedrag van *f* 12.50, op postrekening 173900 van de Centrale Commissie voor het Analystexamen der Ned. Chem. Vereeniging, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z. *Niet* op de postrekening van de Ned. Chem. Vereeniging. Duidelijk vermelden op welk examen de storting betrekking heeft.

Aangiften voor het *Klinische Analystexamen tweede gedeelte*, moeten vergezeld gaan van:

1. het bewijs, dat men het aanvullende klinische analystexamen met gunstig gevolg heeft afgelegd;
2. een verklaring omrtent den opleidingsduur (ten minste een jaar) en den aard der verrichte werkzaamheden, onderteekend door de(n)gene() onder wier (wiens) onmiddellijke leiding de candidaat heeft gewerkt;
3. postwissel, storting of overschrijving van een bedrag van *f* 25.— op girorekening 173900 van de Centrale Commissie

[1] Verzoeke dringend bij de adresseering der stukken vermelding van persoonsnamen achterwege te laten.
Onvoldoend gefrankeerde stukken worden geweigerd.

voor het Analystexamen der Ned. Chem. Vereeniging, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z. *Niet* op de postrekening van de Ned. Chem. Vereeniging. Duidelijk vermelden op welk examen de storting betrekking heeft.

In verband met de mogelijkheid van verloren of in het ongereede raken van stukken is het gewenscht van getuigschriften afschriften te zenden, die dan „voor copie conform" door een der opleiders moeten zijn geteekend.

Dringend wordt verzocht bij de adresseering der stukken vermelding van personsnamen achterwege te laten. Onvoldoend gefrankeerde stukken worden geweigerd.

Het Bureau der Centrale Commissie behoudt zich het recht voor om aanmeldingen, die te laat binnenkomen of niet aan de eischen voldoen, ter zijde te leggen, zoodat de desbetreffende candidaten niet worden opgeroepen.

Ook die candidaten, die hetzij in 1944, hetzij in 1945 met herexamen werden afgewezen en nu dit examen willen afleggen, moeten hiervan aan het Bureau der Centrale Commissie schriftelijk kennis geven onder vermelding waar en wanneer zij het examen aflegden en voor welk(e) vak(ken) hun (haar) een herexamen werd toegestaan. Tevens dient het examengeld hetzij per postwissel, hetzij per storting of overschrijving op de girorekening der Centrale Commissie (zie boven) te worden voldaan.

Het examengeld bedraagt bij herexamen in één vak voor aanv. klin. an.ex. *f* 10.—, voor het klin. an.ex. 2e gedeelte *f* 17.50, in beide vakken resp. *f* 12.50 en *f* 25.—.

De storting der examengelden dient in alle gevallen te geschieden tusschen 5 en 15 Januari 1946.

Amsteldijk 87, Amsterdam-Z.

De Centrale Commissie voor het Analystexamen.

Geschenk van het Zweedsche Academische Hulpcomité.

Op initiatief van onzen landgenoot, tevens oud-lid der Ned. Chem. Vereeniging, den heer W. Quarles, Aneta, Stockholm, heeft het Zweedsche Academische Hulpcomité vijf exemplaren van Holleman-Richter's Lehrbuch der Chemie, dl. II, Organische Chemie, ten behoeve van de Nederlandsche studenten in de scheikunde aan de Nederlandsche Chemische Vereeniging gezonden. De Universiteitsbibliotheken en de bibliotheek der Technische Hoogeschool zullen van deze vijf stuks een exemplaar ontvangen. Aan het Hulpcomité en aan den heer Quarles is hartelijk dank gebracht voor dit blijk van medeleven.

Onderlinge hulpverleening van wetenschappelijke laboratoria.

Aanvrager:	*Gevraagde:*
Prof. Dr. H. J. C. Tendeloo, Lab. voor Phys. en Kolloid-chemie L.H.S., Wageningen.	Twee transformatoren primair 220 V, secundair 2—6 volt in ruil voor 130—2—6 volt.

Aangeboden betrekkingen.

N.V. Organon te Oss vraagt voor een harer afdeelingen een chemicus of apotheker. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Voor het Research-laboratorium van chemisch bedrijf in het Oosten des lands wordt gezocht een chemicus bij voorkeur met organisch synthetische ervaring. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Ervaren chemicus door Chemische Fabriek gezocht, die fungeeren kan als hoofd van haar wetenschappelijke afdeeling. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

N.V. Handel Mij. van A. v. Linge Ezn. te Veendam vraagt voor spoedige indiensttreding een scheikundige. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

De Rubber-Stichting te Delft zoekt voor research-werk op het grensgebied van physische en organische chemie a. een chemicus (Dr., Drs. of Ir.) met ervaring; b. een jong chemicus (Dr., Drs. of Ir.). Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Op het Bureau van de Pharmaceutische Hoofdinspectie van de Volksgezondheid, Nassau Dillenburgstraat 11 te 's-Gravenhage, kan een apotheker in den rang van Inspecteur van de Volksgezondheid in algemeenen dienst, op arbeidscontract, geplaatst worden. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Op het Bureau van de Centrale Organisatie T.N.O. bestaat gelegenheid tot plaatsing van een ingenieur of van een persoon met gelijkwaardige technische ontwikkeling ter voorziening in de vacature van secretaris van de Nijverheidsorganisatie T.N.O. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Lever's Zeep Mij. N.V., Vlaardingen, roept sollicitanten op voor de betrekking van Chef van haar bedrijfslaboratorium. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Chemische Fabriek „Rhenus" te Rhenen zoekt Bedrijfsleider. Zie verder de advertentie in no. 15/16.

Groote onderneming in het Oosten des lands vraagt een scheikundige (Dr., Drs. of Ir.) voor chemisch-technische werkzaamheden, vooral op watergebied. Zie verder de advertentie in no. 15/16 .

Chemische Industrie in het Oosten des lands vraagt een chem. ingenieur (Delft). Zie verder de advertentie in No. 13/14.

Aan het Chr. Lyceum en Chr. H.B.S. te Zeist, is te vervullen de vacature scheikunde. Zie verder de advertentie in No. 13/14.

N.V. Vereenigde Industrieën, Rotterdam, vraagt voor het laboratorium harer Gloeilampenfabriek (bedrijfscontrôle en research) voor spoedige indiensttreding een scheikundig ingenieur of een natuurkundig ingenieur. Zie verder de advertentie in No. 13/14.

Fabriek van cosmetische producten met in oprichting zijnde pharmaceutische afdeeling in centraal gelegen gemeente in Zuid-Holland vraagt voor spoedige indiensttreding een scheikundige (Dr. Chem. of Chem. Ir.). Zie verder de advertentie in No. 13/14.

De Chr. Huishoudschool te 's-Gravenhage vraagt zoo spoedig mogelijk een leerares voor schei- en natuurkunde. Zie verder de advertentie in No. 13/14.

Essencefabriek vraagt voor haar bedrijf een Drs. in de chemie. Zie verder de advertentie in No. 11/12.

Bij het Handelsbureau van de Staatsmijnen in Limburg te 's-Gravenhage kan worden geplaatst een academisch gevormd scheikundige of ingenieur. Zie verder de advertentie in No. 11/12.

Men zie ook de advertenties in de voorafgaande bladen.

Gevraagde betrekkingen.

159. Vrouw, Dr. in de scheikunde, 37 jaar, ervaring op het gebied van analyse van voedingsmiddelen, onderwijs, litteratuurdocumentatie, taalkundig onderlegd, zoekt werk (voorloopig liefst voor halve dagen).

303. Dr. in de chemie, 9 jaar practijk analytisch- en researchwerk op handelslab., wenscht van betrekking te veranderen.

306. Dr. in de chemie, 36 jaar, organicus, analytisch onderlegd, met veelzijdige research- en fabriekspractijk, zoekt anderen werkkring, bij voorkeur op organisch-synthetisch gebied.

688. Scheikundig ingenieur (Dr.) met langjarige ervaring in de minerale olie-industrie, werkzaam geweest op het gebied der research, der bereiding van producten en der uitwerking van procédé's betreffende de teer-, rubber-, hars-, lak- en verfindustrie, zoekt werkkring, ev. opdrachten voor researchwerk, bedrijfscontrôle, adviesgeving e.d.

760. Scheikundig ingenieur, diploma Delft 1921, analytisch onderlegd, jarenlang werkzaam in de gastechniek en het waterleidingbedrijf in leidende functie, goed organisator, wenscht van betrekking te veranderen. Zag zich gaarne geplaatst als bedrijfsingenieur, liefst in groot bedrijf.

761. Chemisch Drs., 29 jaar, organicus-microbioloog, met ervaring in jam- en suikerwerkfabriek, zoekt verandering van betrekking in industrie.

766. Chem. Drs. 29 j. Hoofdv. org. en physiol. scheikunde, Bijv. levensmiddelenchemie, met eenige fabriekservaring, zoekt een passenden werkkring.

774. Chemisch Drs., 27 jaar, organicus-pharmacoloog, met 3 jaar practijk op medisch laboratorium, zoekt wetenschappelijken of industrieelen werkkring, bij voorkeur op biochemisch of organisch-synthetisch gebied.

547.94[544.83] : 547.854.5—853.7

DILITUURZUUR ALS MICROCHEMISCH REAGENS OP ALKALOIDEN

door

O. F. UFFELIE.

Dilituurzuur (5-nitrobarbituurzuur) werd door Fredholm[1]) ingevoerd als microchemisch reagens op kalium. Het vormt hiermede moeilijk oplosbare kristallen, welke in vorm sterk afwijken van de overeenkomstige Na-, Rb- en NH_4-verbindingen. Het feit, dat vele reagentia op kalium eveneens neerslagen met alkaloiden geven, bracht mij op de gedachte om dilituurzuur als microchemisch reagens op deze verbindingen toe te passen.

Redemann en Niemann[2]) stellen dilituurzuur voor als middel om aminozuren te scheiden. Uit hun onderzoekingen bleek, dat de oplosbaarheid van de dilituraten toenam, naarmate het aminozuur een hooger moleculairgewicht bezat. Van de aminen waren de dilituraten van de primaire aminen het geringst, van de tertiaire aminen het meest oplosbaar. Dit maakt het mogelijk om een oplossing van trimethylamine-dilituraat als reagens toe te passen. Zij onderzochten tevens de oplosbaarheid van een zestal alkaloide-dilituraten, welke zeer verschillend bleek.

Het dilituurzuur is zeer eenvoudig te bereiden[3]).

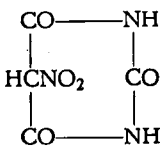

dilituurzuur

Men voegt geleidelijk 25 g barbituurzuur bij 36 cm³ rookend salpeterzuur (s.g. 1.52), waarbij de temperatuur niet boven 40° C mag stijgen (ijs). Men voegt 85 cm³ water toe, koelt af en zuigt de verkregen kristallen op een glasfilter af. Men kristalliseert nog tweemaal uit water om en droogt bij 105° C. Opbrengst 80 %. Smeltpunt 176° C onder ontleding.

Het reagens wordt toegepast als verzadigde waterige oplossing en als verzadigde oplossing in 1 *n* zoutzuur, gelijk Frediani en Gamble[4]) voorstelden. Toepassing van alcoholische of azijnzure oplossingen of van het trimethyl-aminedilituraat gaf geen voordeelen.

De samenstelling van alle onderzochte neerslagen was:

$$(\text{Alkaloid})\,(C_4H_3O_5N_3).$$

Bij de kina-alkaloiden was in zure oplossing de samenstelling van het neerslag echter:

$$(\text{Alkaloid})\,(C_4H_3O_5N_3)_2.$$

Daar de oplosbaarheid van de meeste alkaloid-dilituraten vrij aanzienlijk is, moet de reactie uitgevoerd worden, door het vaste alkaloid-zout met het reagens in aanraking te brengen. Oplossingen worden daartoe op het voorwerpglas drooggedampt. Men ziet dus, dat de reactie niet buitengewoon gevoelig is. Zij heeft echter tot voordeel, dat slechts met een beperkt aantal alkaloiden een neerslag verkregen wordt, dit geldt vooral voor de reagensoplossing in zoutzuur. Voor vele alkaloiden is zij echter een uitstekend identificatiemiddel. De reactie werd als negatief beschouwd, indien binnen 1 minuut geen kristallen verschenen waren.

Met het zoutzure reagens werden de volgende kristalreacties verkregen:

Chinidine. Lange, dunne, veervormig gegroepeerde naaldjes (fig. 1). De reactie is zeer specifiek en staat ons toe om chinidine van alle andere alkaloiden

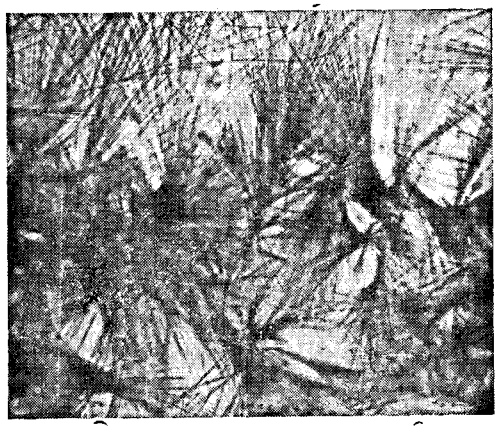

Fig. 1. Chinidinedilituraat in HCl 70×

te onderscheiden. De reactie is bovendien zeer gevoelig. Grensgevoeligheid 0,3 γ.

Chinine. Tot rozetten gegroepeerde prisma's met scheef afgesneden uiteinden. (fig. 2). Grensgevoe-

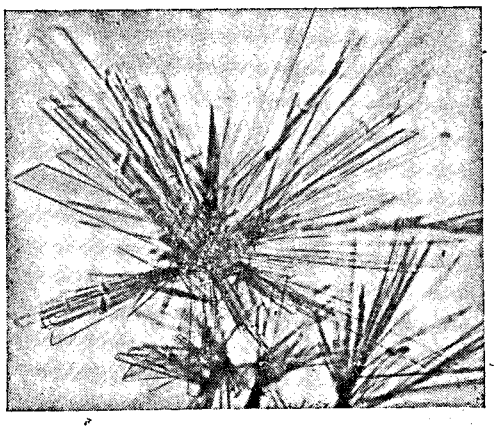

Fig. 2. Chininedilituraat in HCl 95×

ligheid 0,6 γ. De reactie stelt ons in staat om chinine van chinidine te onderscheiden. Cinchonine en cinchonidine reageeren niet in zoutzuur milieu.

Optochine. Stervormig gegroepeerde naalden. Grensgevoeligheid 0,6 γ.

Strychnine. Fijne kristalsterretjes, grensgevoeligheid 3 γ. De kristallen ontstaan dikwijls aan den rand van de in oplossing gebrachte strychninezout-kristallen. De reactie is minder specifiek dan die in waterige oplossing.

Brucine. Overeenkomstig strychnine. Grensgevoeligheid 1,5 γ.

Theophylline. Stervormig gegroepeerde fijne, vaak gebogen, naaldjes, ook vele losliggende naaldjes (fig. 3). Grensgevoeligheid 15 γ. Coffeine reageert niet, theobromine niet of onduidelijk. De reactie stelt

[1]) H. Fredholm, Z. Anal. Chem. **104**, 400 (1936).
[2]) C. E. Redemann en C. Niemann, J. Am. Chem. Soc. **62**, 590 (1940).
[3]) Organic Syntheses **12**, 58 (1932).
[4]) H. A. Frediani en L. Gamble, Mikrochem. **29**, 22 (1941).

ons in staat om op eenvoudige wijze theophylline van theobromine en coffeine te onderscheiden.

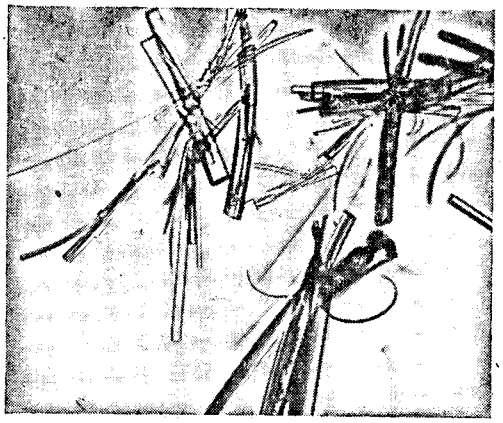

Fig. 3. Theophyllinedilituraat in HCl 150×

Harmine. Kristalsterretjes met mosachtig uiterlijk.

Benzedrine en Pervitine. Kleine en groote naaldvormige kristallen, vereenigd tot sterren en dikke

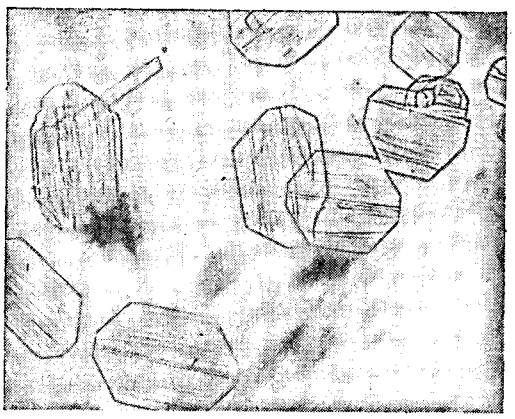

Fig. 4. Ephedrinedilituraat in water 150×

kristalmassa's. De reactie is vrij gevoelig, echter niet zoo fraai als in waterige oplossing. Ephedrine reageert eerst bij zeer hooge concentraties.

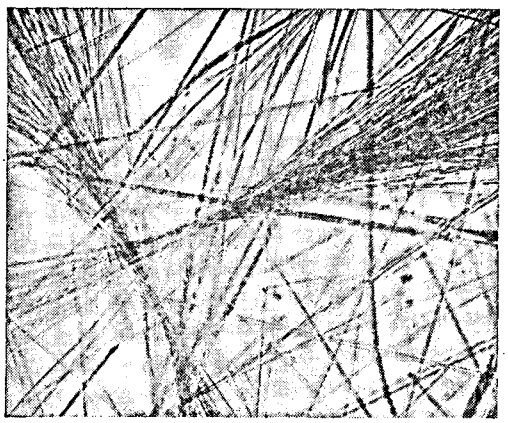

Fig. 5. Ephetoninedilituraat in water 150×

De overige alkaloiden reageerden negatief, slechts yohimbine en emetine gaven onduidelijke reacties na langer dan 1 minuut wachten.

De waterige oplossing gaf de volgende reacties:

Ephedrine. Langwerpige achthoekige kristalplaatjes, dikwijls in de lengterichting gestreept, (fig. 4). De reactie is zeer specifiek en met geen andere te verwarren. Bij hoogere concentraties zijn de kristallen tot groote conglomeraten vereenigd. Grensgevoeligheid 15 γ.

Ephetonine. Reactie geheel verschillend van ephedrine. Stervormig gegroepeerde fijne kristalnaaldjes, (fig. 5). Grensgevoeligheid 3 γ.

Benzedrine en *Pervitine.* Kristalconglomeraten van onduidelijken vorm. Bij pervitine een enkele maal

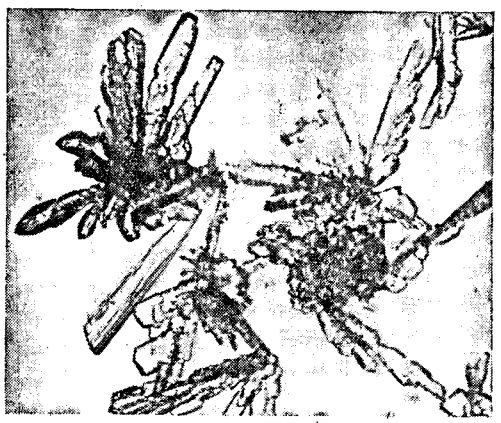

Fig. 6. Aconitinedilituraat in water 95×

stervormig gegroepeerde recht afgesneden prisma's. Ook amorfe neerslagen.

Aconitine. Stervormig gegroepeerde varenbladachtige kristallen. De reactie is zeer specifiek, hoewel

Fig. 7. Nicotinedilituraat in water 150×

niet gevoelig, (fig. 6). Grensgevoeligheid 15 γ.

Nicotine. Stervormig gegroepeerde dikwijls gebogen lintvormige kristallen, (fig. 7). Specifieke reactie. Grensgevoeligheid 1,5 γ.

Novocaine. Lange stervormig gegroepeerde kristalnaalden. Grensgevoeligheid 3 γ. De reactie treedt echter meestal op na geruimen tijd staan en is niet buitengewoon specifiek.

Strychnine. Stervormig gegroepeerde recht afgesneden prisma's, (fig. 8), dikwijls uitgaande van in de oplossing gebrachte strychnine-zoutkristallen. Indien de reactie uitgevoerd wordt in verdunde oplossing, is aan de uiteinden der prisma's dikwijls een driehoekige teekening waar te nemen. In dit geval is de reactie zeer specifiek. Grensgevoeligheid 0,6 γ.

Brucine. Fijne kristalsterretjes. Zeer gevoelige reactie, helaas weinig specifiek. Grensgevoeligheid 0,15 γ.

Theophylline. Stervormig gegroepeerde naaldjes. Ook amorf neerslag. De reactie is veel minder duidelijk dan in zuur milieu en weinig specifiek. Grensgevoeligheid 15 γ.

Harmine. Zelfde reactie als in zuur milieu.

Chinine. Amorf neerslag, *chinidine* uiterst fijne naaldjes, onbruikbaar als reactie. *Cinchonidine* kris-

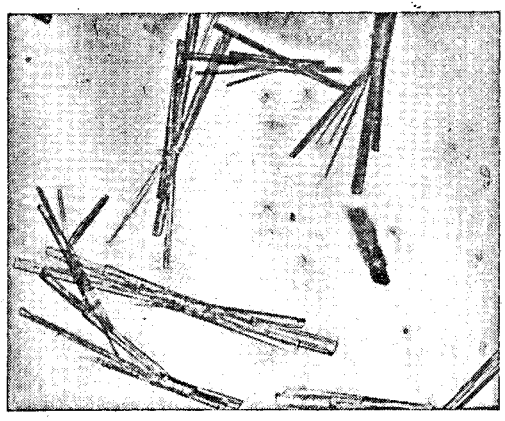

Fig. 8. Strychninedilituraat in water 150×

talconglomeraten welke na 3 min staan optreden, *cinchonine* amorf neerslag, soms stervormig gegroepeerde varenblaadjes, in welk geval de reactie zeer specifiek is. Grensgevoeligheid 5 γ.

	in HCl	in water		in HCl	in water
Aconitine	—	++	Hydrastine	—	±
Adrenaline	—	±	Hydrastinine	—	—
Alypine	—	±	Hyoscyamine	—	—
Arecoline	—	±	Lobelanidine	—	—
Atropine	—	—	Lobelanine	—	±
Benzedrine	++	++	Lobeline	—	+
Berberine	—	—	Morphine	—	—
Brucine	++	+	Narceine	—	±
Chinidine	++	+	Narcotine	—	— of a
Chinine	++	a	Nicotine	—	++
Cinchonidine	—	—(na staan +)	Novocaine	—	+
Cinchonine	—	a (soms ++)	Optochine	++	a
Cocaine	—	—	Papaverine	—	—
Codeine	—	— (na staan ±)	Pervitine	++	++
Coffeine	—	—	Physostigmine	—	—
Colchicine	—	±	Pilocarpine	—	+
Coniine	—	—	Piperine	—	—
Cotarnine	—	—	Scopolamine	—	—
Dionine	—	±	Solanine	—	—
Emetine	— of ±	a	Sparteine	—	—
Ephedrine	—	++	Strychnine	++	++
Ephetonine	—	++	Thebaine	—	—
Eucaine	—	+	Theobromine	—	—
Euchinine	—	—	Theophylline	++	+
Harmine	++	++	Veratrine	—	±
Heroine	—	—	Yohimbine	±	+
Homatropine	—	—			

++ = specifieke reactie, + = reactie positief, doch niet specifiek
± = onduidelijke reactie, a = amorf neerslag,
— = negatieve reactie.

Samenvatting. Dilituurzuur (5-nitrobarbituurzuur) werd toegepast als reagens op alkaloiden. Gebruikt werden twee reagens-oplossingen:

a. Een verzadigde oplossing in 1 *n* zoutzuur. Deze reageert specifiek met chinidine, chinine, optochine, strychnine, brucine, theophylline, harmine, benzedrine en pervitine.

b. Een verzadigde waterige oplossing. Deze geeft karakteristieke neerslagen met ephedrine, ephetonine, benzedrine, pervitine, aconitine, nicotine, novocaine, strychnine, brucine en theophylline.

De reacties worden uitgevoerd door het vaste alkaloidzout met de reagentia in aanraking te brengen.

Pharmaceutisch Laboratorium te Utrecht,
Afdeeling voor Pharmaceutische Chemie,
Galenische Pharmacie en Receptuur.

541.231.7 : 544.81

EEN APPARAAT VOOR CHROMATOGRAFISCHE ADSORPTIE

door

TH. BROUWER.

Gedurende de laatste jaren werden door ons vele botermonsters chromatografisch onderzocht. Teneinde het chemicaliënverbruik te beperken, en zoo noodig met kleine hoeveelheden vet te kunnen manipuleeren werd het hieronder beschreven toestel gebruikt.

De adsorptiebuis is 20 cm lang, de inwendige doorsnede 4 mm, 4 cm van den onderkant bevindt zich een vernauwing die door een glazen kogeltje en een wattenprop afgesloten wordt (fig. 1).

Fig. 4.

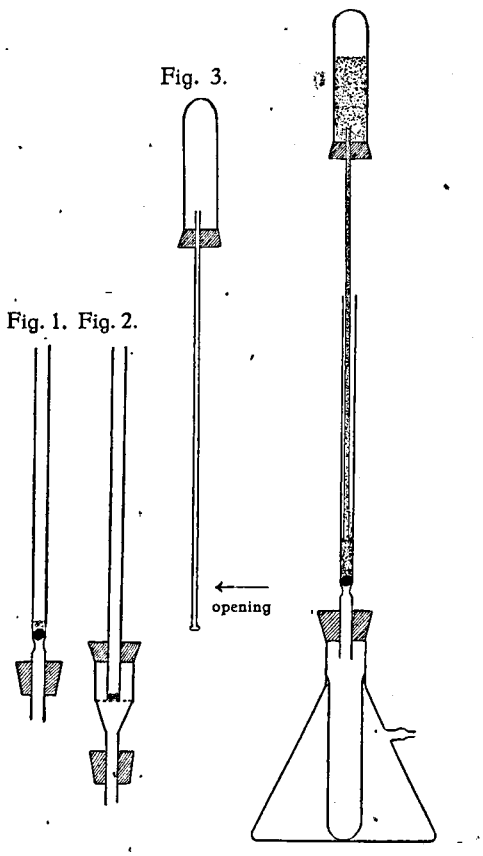

Moet het chromatogram met behulp van ultraviolet licht worden onderzocht, dan kan een buisje van kwarts goede dienst bewijzen. Afsluiting wordt daarbij verkregen met een zeefbodempje (fig. 2).

Voor het vullen van de buizen gebruikt men een holle glazen stamper die aan het boveneinde een reservoir voor het adsorptiemiddel draagt. De lengte hiervan is 25 cm, de doorsnede uitwendig 2½ mm. Aan het ondereinde is dit buisje toegesmolten en zoodanig verbreed dat het met eenige speling in de adsorptiebuis past. Een paar cm hierboven bevindt zich een kleine opening van ± 1 mm doorsnede (fig. 3). Het reservoir kan gemakkelijk uit een reageerbuis worden vervaardigd, de lengte is ± 6 cm.

Bij het vullen heft men den stamper telkens ± 5 cm in de adsorptiebuis omhoog en laat hem dan los. Er komt een weinig van het adsorptiemiddel door de opening dat bij den volgenden val aangedrukt wordt. Op deze wijze verkrijgt men een zuil van gelijkmatige dichtheid. Om het opdwarrelen van de stof bij het omhoogbrengen van den stamper te voorkomen wordt voortdurend een zwakke luchtstroom doorgezogen (fig. 4).

Voor de aantooning van carotine in boter wordt eerst 0,5 cm³ petroleumaether door de adsorbeerende laag (aluminiumoxyde gestandaardiseerd volgens Brockmann) gezogen en vervolgens, nog voor de vloeistof geheel in de zuil is verdwenen, een oplossing van 0.15 cm³ botervet in 0.5 cm³ petroleumaether. Er vormt zich een scherpe gele ring, die zich langzaam naar beneden verplaatst. Voor nader onderzoek kan deze in een reageerbuisje, dat in de afzuigkolf is geplaatst, worden opgevangen.

's-Gravenhage, Laboratorium van de Boter- en Kaascontrôlestations Zuid-Holland en het Contrôlestation voor Melkproducten.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Mededeeling van de Redactiecommissie.

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van Prof. Dr. G. A. Brender à Brandis, getiteld „Een waarschuwing tegen hernieuwde Duitsche penetratie in onze litteratuur en in ons onderwijs" en het daaronder geplaatste naschrift van den Redacteur in het Weekblad van 13 October j.l. no. 11/12, bereikte ons een drietal ingezonden stukken, handelend over het opnemen van besprekingen van Duitsche boeken. De schrijvers dezer ingezonden stukken, de leden D. J. W. Kreulen, Dr. E. P. Steyn Parvé en Dr. D. J. Gerritsen betuigen allen in eersten aanleg instemming met de algemeene strekking van het door Prof. Brender à Brandis geschrevene. Terwijl echter de heer Kreulen en Mejuffrouw Steyn Parvé zonder eenige restrictie het standpunt van Prof. Brender à Brandis inzake de besprekingen van Duitsche boeken onderschrijven, is Dr. Gerritsen van meening, dat de leden van hun vakblad een objectieve voorlichting mogen verwachten omtrent hetgeen er verschijnt in alle voor ons toegankelijke litteratuur, dus ook de Duitsche. Aan de leden zelf dient z.i. overgelaten te worden, welke boeken zij tenslotte willen raadplegen.

Aangezien er — zooals ook wel niet anders mogelijk — geen principieel verschil van meening bestaat omtrent de algemeene strekking van Prof. Brender à Brandis' betoog, acht de Redactiecommissie het opnemen der drie ingezonden stukken, die een deel der toch al beperkte plaatsruimte in beslag zouden nemen, overbodig en meent zij te kunnen volstaan met een korte uiteenzetting van haar standpunt inzake het opnemen van recensies van Duitsche boeken.

De Redactiecommissie zou ook gaarne hebben gezien, dat de plaatsruimte voor de recensies nuttiger had kunnen worden gebruikt. Zij is voorts van meening, dat op het oogenblik het opnemen van deze recensies weinig zin heeft, aangezien deze boeken betreffen van eenige jaren terug, die in afzienbaren tijd niet te verkrijgen zijn. De reeds ter bespreking aangekondigde boeken zullen dus niet gerecenseerd worden; volstaan wordt met de vermelding van schrijver, titel, omvang en kostprijs, zooals is geschied. De boeken worden dus overgebracht naar de B-rubriek der ontvangen boeken, d.w.z. die, waarvan de ontvangst wordt vermeld, doch welke niet worden gerecenseerd. Wat de in de toekomst te ontvangen boeken betreft, zal ongetwijfeld een belangrijk grooter aantal dan tot dusverre geplaatst worden onder de B-rubriek, aangezien in het verleden gebleken is, dat onder de zeer vele uit Duitschland ontvangen boeken zich nog al veel van weinig belang bevond.

De Redactie streefde er reeds voor den oorlog naar meer boeken ter bespreking te verkrijgen uit Amerika, Engeland en Frankrijk. Zij doet ook nu stappen in deze richting; op het huidige tijdstip is het echter nog moeilijk Engelsche, Amerikaansche en Fransche boeken ter bespreking te krijgen. De Redactiecommissie doet daarom een beroep op diegenen der leden der Vereeniging, die in het bezit zijn of komen van belangrijke nieuwe werken uit de genoemde landen, een recensie in te zenden. Reeds zegde ons een der leden, die gedurende den oorlog in Engeland verbleef, besprekingen toe van een aantal nieuwe in zijn bezit zijnde boeken. Wij hebben dit aanbod dankbaar aanvaard en hopen, dat meer leden, die daartoe in staat zijn, dit voorbeeld zullen volgen. Op deze wijze kunnen de lezers van het Weekblad het snelst op de hoogte komen van het belang der boeken welke zij straks in den handel zullen kunnen verkrijgen.

DE REDACTIECOMMISSIE.

CHEMISCHE KRINGEN.

Arnhemsche Chemische Kring. De eerstvolgende bijeenkomst wordt gehouden op Maandag 17 December a.s. in de „Bordelaise". Spreker: Drs. W. P. Roelofs over: *„Noodzakelijke falsificaties in bezettingstijd"*. Tevens wordt dan een huishoudelijke vergadering gehouden.

* * *

Dordrechtsche Chemische Kring. In de vergadering van 12 October j.l. werd het reglement vastgesteld en het voorloopige Bestuur als zoodanig definitief benoemd. De samenstelling is als volgt:

Ir. C. van Rede Jr., voorzitter.
Ir. A. W. van Seters, secretaris-penningmeester.
Drs. E. F. de Haan.
Ir. Chr. Jager.

In deze bijeenkomst trad verder als spreker op Dr. Ir. A. M. de Wild (den Haag) met het onderwerp *„Een causerie over het vervalschen van schilderijen"*.

* * *

Utrechtsche Chemische Kring. Op de gewone vergadering van Donderdag 8 Nov. j.l. sprak Prof. Dr. J. M. W. Milatz over *„Kernchemie en energieproductie"*.

In deze interessante voordracht, die verduidelijkt werd met ettelijke goed geslaagde demonstraties gaf spreker na een inlei-

ding over de daarbij te pas komende kern-physische vraagstukken een overzicht van de mogelijkheden met de uraan-isotopen 235 en 238 en de toepassing daarvan in de z.g. atoombom.

Met een geanimeerde discussie werd de avond besloten.

De contributie voor het loopende vereenigingsjaar, dezen avond vastgesteld op *f* 2.50, wordt gaarne van de leden spoedig ingewacht op girorekening 319750 van den Penningmeester van den Utrechtschen Chemischen Kring te Utrecht.

PERSONALIA.

Aan de Universiteit te Utrecht is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde op proefschrift „Polarografisch onderzoek van eenige alkaloïden", O. F. Uffelie, apotheker, te Utrecht.

* * *

Aan de Rijksuniversiteit te Utrecht zijn op 19 October 1945 bevorderd tot apotheker de dames A. van den Berg en V. E. Brouwer en de heeren J. P. de Graag, P. Meulenmeester en F. C. Reijers.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam zijn geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak chemie, de heeren G. Jongh Jr. en H. van Brederode.

* * *

Aan de Universiteit te Utrecht is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde op proefschrift „Convectie-verschijnselen aan warme verticale wanden", de heer Jacobus Hamaker, geboren te Groningen.

* * *

Aan de Universiteit te Groningen is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde op proefschrift „Fluooropsporing en fluoorvergiftiging", mejuffrouw M. E. Stas, apotheker, geboren te Amsterdam.

* * *

Aan de Rijksuniversiteit te Utrecht zijn geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de dames A. Plemper van Balen, A. Aalbers, B. M. Haringsma en de heeren K. W. Gerritsma, E. F. van Maanen, C. W. F. Lamberts en J. H. A. Cornips.

* * *

Aan de Universiteit te Groningen is geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de heer Raden Hartono Wignjodisastro.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam zijn geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de dames J. C. Andriesse en M. J. ten Kortenaar.

* * *

Drs. W. F. Bon te Amsterdam is benoemd tot Beheerder bij het Groepsbeheer der Chemische Industrie te Amsterdam en omgeving. Tevens blijft hij zijn functie van chemisch-adviseur waarnemen.

* * *

Ir. W. Enklaar te Utrecht is met ingang van 15 October benoemd tot bedrijfsingenieur bij de N.V. Titanine Fabriek voor celluloselakken en vernissen te Leidschendam.

* * *

Dr. A. J. Zuithoff is benoemd tot chef van de laboratoria der Nederlandsche staalfabrieken, Demka, te Utrecht.

* * *

Drs. Sj. Kaarsemaker te Alkmaar is per 1 September 1945 benoemd tot assistent aan het Scheikundig Laboratorium der Vrije Universiteit te Amsterdam.

* * *

Drs. H. Neumann te Amsterdam is met ingang van 16 September 1945 benoemd tot hoofd-assistent bij het Histologisch Laboratorium der Gemeente-Universiteit van Amsterdam.

* * *

Met ingang van 1 November 1945 is benoemd tot waarnemend commandant en Chef Staf van het Regiment Stoottroepen der Koninklijke Nederlandsche Landmacht de Reserve-Kapitein Ir. J. E. Licht, Hotel Germania te Weert.

* * *

Het Technologisch Gezelschap, de studievereeniging voor de scheikundige studenten aan de Technische Hoogeschool te Delft, heeft zijn werkzaamheden weder hervat. Het Bestuur heeft zich hiervoor als volgt samengesteld:

H. V. P. Heukensfeldt-Jansen, president; A. J. A. Nieuwenhuijs, secretaris; mejuffrouw A. L. Taen, penningmeesteresse; A. F. A. H. da Costa, excursieleider en E. J. Jacobs, commissaris.

* * *

In Knickerbocker Weekly van 4 December 1944 schreef Dr. G. Bosschieter, die in 1940 bij het uitbreken van den oorlog in Amerika vertoefde, daar een werkkring in de industrie vond en later als adviseur van de Nederlandsche Economische Missie in de Vereenigde Staten optrad, over The significance of industrial research. In het nummer van Mei 1945 van Chemical & Metallurgical Engineering komt een artikel van zijn hand voor, getiteld: „Netherlands Chemical Industry looks to postwar". Een overdruk van deze artikelen is op het Redactiebureau aanwezig en kan aan belangstellenden ter inzage worden toegezonden.

* * *

Kunststoffeninstituut. Gedurende den oorlog werd door de Rubber-Stichting te Delft opgericht een kunststoffeninstituut. Waarschijnlijk is in dien tijd voor de meesten onzer lezers deze manoeuvre niet geheel duidelijk geweest en daarom moge, nu men wederom vrijuit spreken kan, daarover een enkel woordje gezegd worden.

De oprichting van het instituut hield verband met het feit, dat een groot gedeelte van het personeel op het punt stond naar Duitschland uitgezonden te worden, omdat de Duitschers researchwerk over rubber onbelangrijk achtten. In korten tijd werd met kracht en zeer gewaardeerde hulp van verschillende instanties den Duitschers onder het oog gebracht, dat in Nederland dringend behoefte was aan een kunststoffeninstituut en dat juist het personeel der Rubberstichting daarvoor het meest geschikte in den lande was. Immers, rubber en kunststoffen zijn zoo verwant, dat de overschakeling voor de hand lag.

Na eenige moeilijke onderhandelingen werd de oprichting van het kunststoffeninstituut door de Duitschers geaccepteerd, waardoor de uitzending van het personeel, hetwelk op papier reeds geheel voorbereid was, werd ingetrokken.

Gedurende eenige jaren is er bij de Rubber-Stichting inderdaad actief aan kunststoffenproblemen ten bate van de Nederlandsche industrie gewerkt. Het is echter wel aardig om te vermelden, dat achter het kunststoffenscherm voor 80 % aan rubberproblemen werd doorgewerkt.

Na bovenstaande toelichting zullen verschillende manoeuvres, die misschien in den oorlog niet duidelijk geweest zijn, nu wel verklaarbaar worden.

Opgemerkt zij nog, dat met ingang van 1 Januari a.s. het kunststoffeninstituut aan T.N.O. zal worden overgedragen, zoodat er eerlang in ons land een kunststoffeninstituut T.N.O. zal bestaan.

* * *

Een nieuw insecticide sterker dan D.D.T. In Chemistry and Industry van 13 October 1945, blz. 314—319, is opgenomen het verslag van een voordracht van A. E. Slade, M.C., D.Sc., Research Controller of the Imperial Chemical Industries, over de insecticide-eigenschappen van het γ-hexachloorcyclohexaan (γ-benzeenhexachloride). Deze stof, die tot een hoeveelheid van 10—12 % in het ruwe benzeenhexachloride, verkregen uit de inwerking van chloor op benzeen in het zonlicht voorkomt, blijkt op tal van insecten en hunne larven een doodende werking uit te oefenen, die vrijwel zonder uitzondering sterker en meestal vele malen sterker is dan die van het nu alom bekende D.D.T., dat in dezen oorlog zulke bijzondere diensten heeft bewezen. Het Gammexaan, zooals deze stof bij afkorting is gedoopt, is met succes, hetzij bij proeven, hetzij ook op practijkschaal, reeds toegepast bij de bestrijding van sprinkhanen, krekels, kakkerlakken, hoofdluizen, wandluizen, tal van larven (rupsen, motten), torren, kevers, wormen, wespen, mieren, muskieten, vliegen, enz., waarbij wat sommige insecten betreft, de inwerking bij vergelijkende proeven van vijf tot vijftien maal zoo sterk bleek als die van het D.D.T.

Het γ-hexachloorcyclohexaan is een fraai gekristalliseerde vaste stof met een smeltpunt van 112.5° C en werd voor het eerst in 1912 geïsoleerd in het organisch-chemische laboratorium der Universiteit van Amsterdam.

Zij wordt gebruikt in den vorm van het ruwe mengsel der benzeenhexachloriden, soms nog vermengd met andere stoffen, waarbij het dan als poeder wordt verstoven, soms ook opgelost in een geschikt oplosmiddel eveneens ter verstuiving, ten slotte ook gemengd met stoffen, die de insecten of de larven als voe-

dingstof dienen. Voor grootere dieren en menschen schijnt het Gammexaan geen gevaar op te leveren.

Het artikel bevat verder gegevens omtrent de chemische en physische eigenschappen van de stof en een beschouwing over de stereostructuur der benzeenhexachloriden.

* * *

Methoxone, een onkruidverdelgende stof. Op een persconferentie in Londen op 8 October j.l. onder voorzitterschap van Dr. A. E. Slade, werden door Dr. W. G. Templeman en Dr. E. Holmes van de Imperial Chemical Industries mededeelingen gedaan over de onkruidverdelgende werking van methoxone (4-chloor-2-methylphenoxy-azijnzuur).

Uitgaande van het bekende feit, dat α-naphtylazijnzuur in bepaalde concentratie ontkieming van zaden kan stopzetten of vertragen en evenzoo de groei van sommige eenjarige onkruiden, vonden zij bij een systematisch onderzoek, dat methoxone in dezen zin bij uitstek actief was. In waterige oplossing of in stofvorm bleek het op effectieve wijze onkruid te dooden zonder de graangewassen te schaden. Men hoopt dat deze stof begin 1946 onder den naam van Agroxone in den handel gebracht zal kunnen worden.

Verdere bijzonderheden vindt men in een kort verslag dezer persconferentie in Chemistry and Industry van 13 October 1945, blz. 319.

* * *

20-th Exposition of Chemical Industries. In het Grand Palace, New York City, zal van 25 Februari tot 2 Maart 1946 de twintigste tentoonstelling van chemische industrieën worden gehouden. De aankondiging dezer tentoonstelling, waar grondstoffen, apparatuur en chemische producten worden tentoongesteld, is in de Vereenigde Staten met enthousiasme begroet. Een groot gedeelte der tentoonstellingsruimte is reeds besproken. Men verwacht, dat menig nieuw product en menige nieuwe bereidingsmethode, ontwikkeld in de oorlogsjaren, nu militaire noodzaak niet meer tot geheimhouding dwingt, openbaar gemaakt zullen worden in een voor vredesdoeleinden geschikten vorm. Deze 20-ste expositie zal tevens in het teeken staan der herdenking van de eerste tentoonstelling van deze soort, die tijdens den eersten wereldoorlog onder eenigszins gelijke omstandigheden werd georganiseerd. Een adviescommissie van leiders van wetenschappelijke en industrieele instellingen is ten behoeve van de tentoonstelling ingesteld.

ONTVANGEN BOEKEN [1].

B.

W. Spoon, Isoleeren met kapok. Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut No. 203. Overdruk uit Polytechnisch Weekblad van Maart 1944, **38**, 50 (No. 9 t/m 12). 16 × 24 cm, 5 pp., *f* 0.42.

W. Spoon, Verspinnen van kapok. Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut No. 204. Overdruk uit Economische Voorlichting van 9 Juni 1944, **2**, 581 (No. 23). 16 × 24 cm, 10 pp., *f* 0.42.

W. Spoon, Indisch Hout voor leidboomen in mijnschachten. Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van de Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut No. 205. Overdruk uit Hout van 28 Juli 1944. **24**, 173 (No. 30). 16 × 24 cm, 8 pp., *f* 0.42.

O. de Vries en C. W. G. Hetterschij, Onderzoekingen over de methodiek bij kalibepalingen in grond. Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen No. 50 (4) A. Voor het Departement van Landbouw en Visscherij, Directie van den Landbouw bij de Landsdrukkerij te 's-Gravenhage. 1945. 17 × 24 cm, 72 pp., *f* 1.20.

F. C. Gerritsen, Bacteriologische omzettingen in stalmest, in de mestvaalt en op het land. Overdruk uit het Jaarboek 1944 van den Algemeenen Bond van Oud-leerlingen van Inrichtingen voor Middelbaar Landbouwonderwijs. 16 × 24 cm, 12 pp.

P. A. Rowaan, Kopermeststoffen. Overdruk uit het Landbouwkundig Tijdschrift, Maandblad van het Ned. Genootschap voor Landbouwwetenschap **56**, 690 (Juli 1944). 4 pp.

---

[1]) De onder A vermelde boeken kunnen door de leden ter bespreking worden aangevraagd; de onder B vermelde worden aan dengene, die daarvoor belangstelling heeft, zonder meer afgestaan; in geval zich meer dan één gegadigde aanmeldt, beslist het lot aan wien het gevraagde zal worden toegekend.

Efficiency-dagen 1945.

Op 29 en 30 November a.s. zullen twee efficiency-dagen door het Nederlandsche Instituut voor Efficiency en het Nederlandsch Instituut voor Documentatie en Registratuur worden gehouden in „Bellevue", Leidsche kade 90, Amsterdam.

Op Donderdag 29 November staat de bijeenkomst onder leiding van den voorzitter van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency, Mr. B. A. van Schaik, terwijl de volgende prae-adviezen worden ingeleid en besproken:

Des morgens 10—12.30:

H. Ward, M.Sc., F.R.I.C., F.C.I.S., Management in Great Britain 1939—1944.

Drs. A. M. Groot, Grondslagen van het systeem van variabele kostenbudgetteering.

Des middags 14.00—17.00:

G. R. Moxon, Development in Personnel Management in Great Britain during the War.

Ir. J. M. Matthijsen, Werkclassificatie.

Op Vrijdag 30 November staat de bijeenkomst onder leiding van den voorzitter van het Nederlandsch Instituut voor Documentatie en Registratuur, Dr. J. Alingh Prins, terwijl de volgende prae-adviezen worden ingeleid en besproken:

Des morgens 10—12.30:

Dr. W. W. Varossieau, Documentatie in het natuurwetenschappelijk onderzoek en voorstellen tot coördinatie daarvan.

H. Th. Vreede, Enkele theoretische beschouwingen over marktanalytische problemen.

Des middags 14.00—17.00:

Mr. Stanley J. D. Berger M.C., F.C.I.S. en *Mr. Lawrence Robson,* War-time development of British cost accountancy as instrument of management.

Prof. J. Tinbergen, Enkele problemen van centrale planning.

Op beide dagen is er van 12.30—14.00 uur gelegenheid aan een koffietafel deel te nemen in Americain Hotel. De kosten hiervan (excl. fooi) bedragen *f* 3.—. Afrekening ter plaatse.

Aanmelding voor 27 November bij het Bureau van de Instituten is noodzakelijk. Indien geen gebruik wordt gemaakt van de gereserveerde plaats kunnen de kosten van de lunch door de Instituten in rekening worden gebracht.

De deelneming aan de bijeenkomsten uitsluitend op vertoon van op naam gestelde toegangs- of introductiekaart. Alle leden ontvangen één toegangskaart. Bedrijven, welke lid zijn, kunnen voor hun personeel een aantal toegangskaarten aanvragen.

Niet-leden kunnen ter kennismaking introductiekaarten verkrijgen.

Minimum contributies: Studenten *f* 5.—, particulieren *f* 10.—, bedrijven en diensten *f* 25.— per kalenderjaar.

De leden ontvangen de prae-adviezen gratis; zij kunnen voor eigen gebruik meer series prae-adviezen ontvangen ad *f* 5.— per serie. Voor niet-leden bedraagt deze prijs *f* 7.50 per serie.

Zij, die zich thans voor 1946 als lid opgeven, zijn gratis lid tot 31 December 1945 en ontvangen een serie prae-adviezen kosteloos.

Betalingen dienen te geschieden door overschrijving op postrekening No. 354980 van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency, 's-Gravenhage, met aanduiding waarvoor de betaling is bedoeld.

Alle verdere inlichtingen zijn te verkrijgen bij het bureau van beide Instituten, Groenmarkt 33, 's-Gravenhage, Telef. 116208.

Nederlandsche Natuurkundige Vereeniging.

Wetenschappelijke Vergadering op *Zaterdag 15 December 1945* om 10.15 uur in het laboratorium voor Technische Physica te *Delft,* Mijnbouwplein 11.

Op dezen dag zal worden herdacht, dat Röntgen 50 jaar geleden zijn ontdekking deed, terwijl een overzicht zal worden gegeven van de werkzaamheden in het Röntgeninstituut der Technische Hoogeschool en van de Röntgenafdeeling van de Technisch-Physische Dienst T.N.O. en T.H.

Dagorde:

10.15—12.15:

H. B. Dorgelo: a. Herdenking van de ontdekking door Röntgen. b. Doel, organisatie en overzicht van het röntgenografisch werk in het Lab. voor Tech. Physica.

J. M. Goppel (Rubberstichting): Röntgenografische bepaling van het percentage kristallijne stof in bevroren en in gerekte rubber.
J. J. de Lange, mede namens G. H. Visser (B.P.M.): Röntgenografisch onderzoek van katalysatoren.
J. S. Woldringh, Inleiding tot bezichtiging van nieuwe ontwikkelde apparaturen o.a. van de door P. M. de Wolff (Tech. Phys. Dienst) geconstrueerde fotometer voor röntgenografische intensiteitsmetingen.

12.15—2.00:

Bezichtiging van de Röntgenapparatuur in het Lab. voor Tech. Physica. Inmiddels gelegenheid tot het nuttigen van zelf meegebrachten broodmaaltijd. Zoo mogelijk wordt koffie aangeboden.

2.00—4.00:

R. Kronig: Onderzoek van roosterstoringen met behulp van röntgenstralen.
L. K. van Reijen: Discussie van roosterstoringen in tin met behulp van het reciproke rooster.
W. G. Burgers: Toepassing van het reciproke rooster bij het onderzoek van roosterstoringen in zilverchloride, toegelicht met behulp van modellen.

4.00—5.00:

Voortzetting der bezichtiging.
Tevens zal gelegenheid worden gegeven de tweede door J. B. le Poole geconstrueerde electronenmicroscoop te bezichtigen. Het Lab. voor Phys. Scheikunde (Dir. Prof. W. G. Burgers) zal een aantal van de op dat laboratorium in gebruik zijnde camera's enz. demonstreeren in het Lab. voor Tech. Physica, of in het nieuwe Scheikunde-laboratorium (Julianalaan).

Voor *deelneming* aan de *bezichtiging* dient men zich *voor 10 December 1945 schriftelijk* op te geven bij den conservator Ir. J. S. Woldringh, Mijnbouwplein 11, Delft.

G. P. ITTMANN, 2e secretaris,
Eindhoven, Boschdijk 433.

Leden der Ned. Chem. Vereeniging hebben toegang tot de wetenschappelijke vergaderingen en symposia van de Nederlandsche Natuurkundige Vereeniging.

Uit het buitenland ontvangen overdrukken.

Door Dr. W. P. Jorissen zijn de volgende door hem uit het buitenland ontvangen overdrukken ter beschikking gesteld van belangstellenden. Aanvragen moeten worden gericht aan het Redactiebureau van het Chemisch Weekblad, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z., telef. 26282 *).

G. Cohn and J. A. Hedvall, The influence of the transition from ferromagnetism to paramagnetism on catalytic activity. J. Chem. Phys. **46,** 841 (1942).
Justin J. Murtaugh and Gabor B. Levy, Chemical method for the determination of penicillin. J. Am. Chem. Soc. **67,** 1042 (1945).
Gabor B. Levy, Dark filed illumination in electron microscopy. J. Applied Physics **15,** 623 (1944).
Walter L. Nelson, Fr. E. Volz, R. T. Parkhurst and L. R. Parkinson, Corn. distillers' by-products in poultry rations I. Chick rations. Poultry Science **23,** 278 (1944).
H. A. Lardy and C. A. Elvehjem, Biological oxidations and reductions. Ann. Rev. Biochem. **14,** 1 (1945).
E. B. Mac Quarrie and A. J. Liebmann with the technical assistance of R. G. Kluener and A. T. Venosa, Studies on Pennicillinase. Arch. Biochem. **5,** 306 (1944).
H. A. Lardy, R. Gaurth Hansen and P. H. Phillips, The metabolism of bovine epididymal spermatozoa. Arch. Biochem. **6,** 41 (1945).
Ole Lamm, The theory of sedimentation equilibrium and the determination of a thermodynamic factor occurring in the general diffusion equation. The Svedberg, pg. 182 (1944).
H. A. Lardy and P. H. Phillips, Studies of fat and carbohydrate oxidation in mammalian spermatozoa. Arch. Biochem. **6,** 53 (1945).
H. A. Lardy and A. L. Moxon, The ascorbic acid content of the livers of selenized rats and chicks. Proc. South Dakota Acad. Sci. **22,** 39 (1942).
G. B. Levy and M. Rosenblatt, Acidity in alcoholic beverages. J. Assoc. Offic. Agric. Chem. **26,** 413 (1943).
A. J. Liebmann and M. Rosenblatt, pH in distilled alcoholic beverages. J. Assoc. Offic. Agric. Chem. **25,** 163 (1942).
J. Arvid Hedvall u. F. Sandford, Über mangelnde Eindeutigkeit bei der Bestimmung des Transformationspunktes von Glas nach der Dehnungsmethode. Glastech. Ber. **20,** 262 (1942).
J. Arvid Hedvall, Reaktionswege und Fehlbaueffekte in glastechnisch und keramisch wichtigen Systemen. Glastech. Ber. **20,** 34 (1942). (2 ex.).
D. Perlstein, H. E. Wright, A. J. Liebmann and I. Dorrell, Glucuronic acid as a measure of the absorption of penicillin. Science **101,** 562 (1945).
E. B. McQuarrie and A. T. Venosa, The effect of dietary protein intake on the xanthine oxidase activity of rat liver. Science **101,** 493 (1945).
D. Perlstein, R. G. Kluener and A. J. Liebmann, Oral administration of penicillin in corn oil and lanolin. Science **102,** 66 (1945).
E. B. McQuarrie and R. G. Kluener, A method for centrifuging at low temperature. Science **100,** 274 (1944).
A. J. Liebmann, E. B. Mc Quarrie and P. Perlstein, A standard penicillinase preparation. Science **100,** 527 (1944).
H. Lardy and Th. F. Anderson, The effect of colored ions on the photo-inactivation of invertase. Science **95,** 330 (1942).
Ole Lamm and G. Sjöstedt, The diffusion of water in glycerin. Trans. Faraday Soc. **34,** 1158 (1938).
J. Arvid Hedvall, P. Wallgren and S. Mansson, Experiments on increasing the chemical activity of cadmium iodide by irradiation. Trans. Faraday Soc. **36,** 697 (1940).
J. A. Hedvall und Olof Jönsson, Über den Einfluss von Ultraschall auf die Geschwindigkeit von Anlaufreaktionen von Kupfer. Naturwissenschaften **29,** 726 (1941).
J. A. Hedvall und O. Runehagen, Reaktionsaktivierung von SiO_2 durch Vorbehandlung mit Sauerstoff. Naturwissenschaften **28,** 429 (1940).
J. A. Hedvall and G. Cohn, Photoactivation of solids and its effect on adsorption. Nature **143,** 330 (1939).
Ole Lamm, Messung der Dialyse von Seife in wässeriger Lösung. Kolloid-Z. **91,** 275 (1940). (2 ex.).
Ole Lamm, Die Diffusion einiger Seifen in salzhaltigem Medium. Kolloid-Z. **98,** 45 (1942).
Ole Lamm und Hilding Högberg, Refraktometrische Messung der freien Diffusion der Seifen in wässeriger Lösung. Kolloid-Z. **91,** 10 (1940).
J. A. Hedvall und A. Lundberg, Über den Einfluss der Gasatmosphäre bei der Herstellung pulverförmiger Präparate auf die chemische Aktivität und Oberflächenausbildung derselben. Kolloid-Z. **104,** 198 (1943).
Ole Lamm, Diffusion hochkonzentrierter Salzlösung am Beispiel von Kaliumfluorid in Wasser. Z. anorg. allgem. Chem. **250,** 236 (1943). (2 ex.).
Harry Malmgren und Ole Lamm, Dispersitätsmessungen an hochmolekularen Kaliummetaphosphaten. Z. anorg. Chem. **252,** 255 (1944).
J. A. Hedvall, Reaktionen unterhalb 800° in Pulvergemischen aus Kalk und einigen glastechnisch wichtigen Blei- und Mangansilikaten. Z. anorg. allgem. Chem. **248,** 229 (1941).
J. A. Hedvall und Torsten Günther, Über den Einfluss der Gasatmosphäre bei der Herstellung von Eisen (III)-oxyd auf die Oberflächenentwicklung und Adsorptionsfähigkeit. Z. anorg. allgem. Chem. **251,** 305 (1943).
J. A. Hedvall und Helge Byström, Magnetische Umwandlung und katalytische Aktivität. V. Über den Verlauf der katalytischen Hydrierung von flüssigen ungesattigten Verbindungen im Gebiet des Curie-Intervalls ferromagnetischer Katalysatoren. Z. physik. Chem. B **41,** 163 (1938).
J. A. Hedvall und L. Wikdahl, Die Einwirkung von dauernder Umwandlung eines Katalysators auf die Reaktionsausbeute. Z. Elektrochem. **46,** 455 (1940).
Prof. Dr. Otto Hahn, Die „Emaniermethode" als Hilfsmittel chemischer Forschung. Overzicht van een voordracht van 5 Mei 1939 gehouden voor de Kemis Teknologi vid Chalmers Tekniska Högskola.

(*Wordt vervolgd*).

---

*) Aangezien gebleken is, dat voor verschillende dezer overdrukjes meer dan een belangstellende is, zullen zij nog slechts *ter inzage* worden verstrekt en wel voor den tijd van een week. Dengenen, die reeds overdrukken van de gepubliceerde lijst ontvingen, wordt verzocht het exemplaar na gebruik terug te zenden ten einde andere belangstellenden in staat te stellen ook hiervan kennis te nemen.

Vervanging van door oorlogsmolest verloren gegane boeken.

Onderstaand plaatsen wij de titels van nog enkele gevraagde boeken en vervolgens nog eens de titels van de boeken, die ter beschikking werden gesteld en waarvoor tot heden geen aanvraag werd ingediend. En hiermede sluiten wij dan deze rubriek. Eventueele verdere aanvragen zullen wij opnemen onder de rubriek „Vraag en Aanbod".

Gevraagde boeken:

Ostwald, Die Welt d. vernachl. Dimensionen.
Ostwald-Luther, Physico-chem. Messungen.

Beschikbaar gestelde boeken:

Beythien, A., Die Beurteilung der Nahrungsmittel u.s.w. 1919.
Gärtner, A., Die Hygiene d. Wassers 1915.
v. d. Burg en Hepkema, De kaasbereiding in de fabriek. 1920.
v. d. Burg en Hepkema. De kaasbereiding in de fabriek, 2e druk 1924.
Okkinga en Tymstra, Het onderzoek van melk enz. 1917.
Behrens, H., Anl. zur Mikrochemischen Anal. 2e druk 1899.
Lindet, L., Le lait etc. 1907.
Schoorl, N., Organ. analyse. II, 2e druk 1921.
Codex Alimentarius Austriacus. 2 banden 1911—1912.
Bauer, J., Methodik d. biol. Milchuntersuchung, 1913.
Oppenheimer, C., Die Fermente, 2 banden, 4e druk 1913.
Kossowicz, Mykologie d. Genuszmittel. 1911.
Sutermeister, Casein and its industrial applications, 1927.
Rogers, Fundamentals of Dairy science.
Knoch, Handbuch d. neuzeitl. Milchverwertung (2 ex.), 1926.
v. d. Burg en Hepkema, Boterbereiding aan de Fabriek 1913.
Veenbaas, Diagnostiek en bestrijding v. d. abortus Bang in Friesland (Proefschrift 1935).
Official and tentative methods of analysis of the Assoc. of Official agriculture Chemists 1920.
Juten, Refractiochemie 1907.
Denigès, Chimie analytique, 1903.
Harting Klut, Untersuchung d. Wassers an Ort u. Stelle 1908.
H. Röttger, Lehrb. d. Nahrungsmittelchemie, Bd. I, 4e dr. 1910.

VRAAG EN AANBOD.

Plaatsing geschiedt alleen voor leden der Nederl. Chem. Vereeniging.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z., zendt alleen brieven door, *waarvoor men porto insluite.*

Ter overneming gevraagd:

B. G. Eschen, 1a: Algem. mineralogie en kristallografie. 2b: algem. geologie.
Gatterman, Praxis d. org. Chem. (liefst niet ouder dan ± 1935).
Chem. Weekbladen niet ingeb. 1940, '41, '42 en '43.

Ter overneming aangeboden:

Gewichtendoos, in goeden staat verkeerend.
Recueil 1938, '39 in org. band; 1940 en '41 in losse aflev.

De opgaaf van het aangebodene en gevraagde wordt tweemaal geplaatst. Wenscht men daarna nog plaatsing, dan is daarvoor een nieuwe opgaaf noodig. Men wordt dringend verzocht dadelijk kennis te geven, indien plaatsing niet meer noodig is.

INGEZONDEN.

Naar aanleiding van het ingezonden artikel van Prof. Ir. G. A. Brender à Brandis (Chemisch Weekblad 41, 71 (1945)) getiteld: „Een waarschuwing tegen hernieuwde Duitsche penetratie in onze litteratuur en ons onderwijs", betuigde ondergeteekende zijn bijval en wekte de leden op de bespreking van Duitsche boeken te boycotten.

Hij ontving toen van de redactie een schrijven, waarin hem werd medegedeeld, dat de redactiecommissie besloot, zijn ingezonden stuk met nog een tweetal andere, die over hetzelfde onderwerp inkwamen, niet te plaatsen doch in plaats daarvan een mededeeling van de redactiecommissie, waarin deze ingezonden stukken worden vermeld en het standpunt der commissie wordt uiteengezet, op te nemen.

Ondergeteekende acht dit afbreken van een discussie, nog voor zij is begonnen, onjuist. Het gaat hier om dingen, waarover de leden het recht hebben hun meening kenbaar te maken. De eenige mogelijkheid is dan een ingezonden stuk in het Chemisch Weekblad, want vergaderingen werden den laatsten tijd niet gehouden en het is de vraag, of zij, die dit wenschen, op de komende vergaderingen aanwezig kunnen zijn (reismoeilijkheden). Bovendien gaat het hier om de maatregelen, die moeten worden genomen om een hernieuwde Duitsche penetratie te voorkomen: Daarom acht ondergeteekende een dergelijk optreden verwerpelijk en zou hij gaarne, indien althans de redactiecommissie dat zou willen toestaan, hierover de meening van andere leden vernemen.

KREULEN.

Naschrift.

Zooals uit de Mededeeling van de Redactiecommissie in dit nummer blijkt, is duidelijk vermeld, dat de heer Kreulen in alle opzichten Prof. Brender à Brandis bijviel. Gezien het besluit der Redactiecommissie de voorhanden recensies niet verder te plaatsen en de ter bespreking ontvangen Duitsche boeken niet te doen recenseeren, was de opwekking tot boycot voor onbepaalden, doch zeker langen tijd overbodig geworden. Er was dus weinig reden meer voor een discussie, waarom de Redactiecommissie het van weinig nut achtte de drie ingezonden stukken in extenso op te nemen.

DE REDACTIECOMMISSIE.

CORRESPONDENTIE, ENZ.

Dr. B. Rewald, Brenchley, Penn Road, Beaconsfield, Bucks, England, zou gaarne in contact komen met Nederlandsche chemici, die zich gespecialiseerd hebben op het gebied van plantaardige oliën, ten einde met hen overdrukjes te ruilen en van gedachten te wisselen over de laatste ontwikkeling van de olie- en aanverwante industrieën.

* * *

Prof. J. J. Bikerman, Room 927, 17 East 42nd Street, New York 17, N.Y. U.S.A., zou gaarne overdrukjes ontvangen van verhandelingen betrekking hebbende op „Industrial Surface Chemistry", waarover hij een boek schrijft.

* * *

Prof. Dr. J. A. A. Ketelaar stelt aan belangstellenden ter inzage beschikbaar de nieuwste catalogi van eenige van de bekendste uitgevers van boeken op natuurwetenschappelijk en technisch gebied in de V. S., te weten:

Interscience, McGraw Hill, Prentice Hall, Reinhold (Am. Chem. Soc. monographs) en J. Wiley.

Inzage uitsluitend ter plaatse: Bibliotheek Lab. voor Algemeene en Anorganische Chemie, Nieuwe Prinsengracht 126, Amsterdam-C.

* * *

Onder het hoofd: „Notes on recent developments in Fuel Technology", een rubriek die in het tijdschrift *Fuel in Science and Practice* door J. Hilles en J. K. Thompson wordt verzorgd, trof ondergeteekende het volgende aan, dat, gezien in het licht van de jongste geschiedenis, waarschijnlijk verschillende lezers van het Chemisch Weekblad zal interesseeren. Het betreft hier de Juli(1940)aflevering van voorgenoemd tijdschrift.

"*U-235. The Gas World*' (May 25, 1940) mentions American investigation of a new substance, U-235, for which, as a source of energy, apparently extravagant claims are being made. Work on U-235 has been carried out in the physics department of Columbia University, and the results are reported in the *Physical Review,* an official journal of American physicists.

U-235 is an isotope, we gather, of uranium, and occurs along with uranium in pitch-blende, uranite and other minerals. The extraction of the new isotope from its naturally-occurring sources seems to be a matter of great difficulty, and so far only very small quantities of the element have been obtained. When abundant supplies become available, we should see something of a revolution in power engineering.

The energy obtainable from 1 lb. of U-235 is said to equal that from 5.000.000 lb. of coal or 3.000.000 lb. of petrol. A chunk of the substance, weighing from 5 to 10 lb. would drive an ocean-going liner or an ocean-going submarine for an indefinite period round the world without necessity for refuelling. Such a chunk would possess the power output of 25.000.000 to 50.000.000 lb. of coal. The substance alone is called "inactive": to harness its vast stores of energy all that is necessary is to place it in a tank of water and keep it supplied with a constant flow of cold water."

D. J. W. KREULEN.